

ΟΙ ΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΠΑΡΤΙΤΟΥΡΕΣ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΛΑΓΙΟΥ

Το 1944 ο Αντρέ Μπρετόν, στο δοκίμιό του «Η ησυχία είναι χρυσός», προτείνει τη συγχώνευση ποίησης και μουσικής. Ο συγγραφέας δεν εννοούσε μια στενή συνεργασία μουσικής και ποίησης, γιατί, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει, αυτό θα σήμαινε απλά «ανούσια οπερετικά λιμπρέτο». Αντ' αυτού, επικροτεί τον τρόπο με τον οποίο οι σουρεαλιστές συγγραφείς έχουν ανακαλύψει την αξία της τονικότητας των λέξεων, όχι για τα εξωτερικά ακουστά χαρακτηριστικά τους αλλά για την «εσωτερική λέξη», η οποία είναι αναπόσπαστη από την "εσωτερική μουσική", και όπου η "εσωτερική σκέψη" είναι ελεύθερη να συντονιστεί με την "εσωτερική μουσική" που ποτέ δεν την αφήνει». Γι αυτό, «Οι μεγάλοι ποιητές ηχούν, δεν οραματίζονται». Ο μουσικός αναμένει την συνένωση με την "εσωτερική λέξη".

Μετά περίπου μισό αιώνα, ο Ηλίας Λάγιος, συγκεντρώνοντας ήχους από το παρελθόν, τους βάζει να ηχήσουν απογυμνώνοντάς τους από το περιεχόμενό τους, αποβλέποντας στο "παρθένο έδαφος του ήχου" του Μπρετόν. Χωρίς δαιμονοποίηση ή εξιδανίκευση παλαιότερων μορφών ποίησης, με απόλυτη εποπτεία και επίγνωση κατά τη χρήση τους, γκρεμίζεται μια για πάντα το τείχος που προστάτευε τις αυταπάτες μας, σε σχέση με την ποίηση...

Τα θραύσματα του παρελθόντος, στην ποίηση του Ηλία Λάγιου, αποτελούν εκείνα τα "φτενά υλικά", όπως το είπε, απ' τα οποία συντίθενται νέα έργα, τα οποία πλέον δεν έχουν μνήμη, με την παραδοσιακή έννοια του όρου. Εκπληρώνουν το χρέος τους στην τέχνη, καταστρέφοντας την αμήχανη σιωπή. Οι ποιητικές παρτιτούρες του Λάγιου ζητούν να ηχήσουν.

Έπειτα όμως, η αμήχανη σιωπή επανέρχεται, καθώς τώρα για να ηχήσει κάποιο έργο είναι υποχρεωμένο να αναμετρηθεί με εκείνο που επέβαλε η ποίηση του Λάγιου, εκείνο που επέβαλαν περίπου την ίδια περίοδο οι μουσικές συνθέσεις του Ιταλού Luigi Nono.

Οι ποιητικές παύσεις του Λάγιου, στο ποίημα με τίτλο "Το προτελευταίο ποίημα" (*Το βιβλίο της Μαριάννας*), και οι μουσικές παύσεις του Nono στο έργο "La Lontananza Nostalgica Utopica Futura", παρεμβάλλονται κριτικά ανάμεσα στους ήχους του παρελθόντος. Το παρελθόν ηχεί για τελευταία φορά:

Νύχτα. Κι εκείνος είχε σκύψει στα χαρτιά του
και προσπαθούσε (πλήρης μνήμης) να της γράψει

κάτι σαν ποίημα – U – U – U – U

U – U – U – U – U – αβάτου. ...

Από τη νεωτερικότητα κι έπειτα, στο χώρο της τέχνης ανήκουν εκείνα τα έργα τα οποία κατάφεραν να δημιουργήσουν νέα γλώσσα και να επαναπροσδιορίσουν την οντολογία της τέχνης σε κάθε εποχή. Τα υπόλοιπα απόκεινται στον πολιτισμό.